

Naujienu Antroji Dalis

NR. 900

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXIV METAI

Dienų skeveldros

I.

Baigiau vartęs "Poezijos Pavasarį" (Vilnius, 1966 m.), ir apninka drumstos mintys. Anot B. Brazdžionio:

Kas mes, poetai? Ar dienų srovėje paklydęs aidas? Ar žiezirbos, kurios nakty be ženklų gęsta? Ar švyturys audroj, ar mariose padangių žvaigždės? Kas mes? Ar elgetos, savas žaidžas miniom atvėrę? Kas mes? Minių šešėliai? Ar gyvas krūtinės balsas? Ir ateities, ir dabarties tautos širdis ir kanklės? Kas mes? Kapai? Ar sielos pėdsakas ugninis?

Manding, anapus geležinės uždangos toks, kaip poeto B. Brazdžionio, keliamas klausimas iš viso ir pagalvoti neįmanomas. Ten viską apibrėžia, ir apibudina, ir įkvepia partija, ten poetai ir kiti kūrėjai tėra Kremliaus kurentai. Ten poezija, anot pirmojo komisaro kultūros reikalams Lunačarskio, "šūvio taiklumas". Ir teisingai satyrikas A. Pabijūnas "Šluotoj" rašo:

— Visiems mums užkimštos burnos — Kam kumščiu, o kam pyragu, — Protingas žmogus tyliai niurna, Apsizvalges prieš tai, ar saugu...

Panaik Istrati kadaise parnešė į Vakarų rūsčią tiesą apie Rusijos ir jos okupuotų kraštų kūrėjus: — Stalino įsakymu, kiekvienas partinis rašytojas, ištikus reikalui, turi būti panaudotas šalies (NKVD) saugumo, su rangu ir atlyginimu jaunesniuojų leitenantu pradedant. Tą patį patvirtino Gide ir į Vakarų pabėgęs švedų kilmės žurnalistas Sokros.

II.

Keičiasi dienos, bet nesikeičia senieji "kovotojai", ir pas A. Venclovą "daina be galo":

Mūsų griausmas, degantys miestai, Tankų laužas, šalti šarvai... Kai man noris nusišypsoti — Grižta, ateina vėl jie ūmai...

T. Tilvytis "atgailauja" ar kas:

Galvoju, o sąžinę nerimas maudžia, — Ką duos mano rūpestis dirbančiam laudžiai? Bandau aš ir džiaugtis, ir pykt, ir juokauti — Nepajėgiu esmę problemas sugauti.

Dar bandykime vieną Teofiliaus eilėraštį; bet vargas bandantiems, ir kaip atlaidus bebūdamas, matai "Arbeitsamto" inspektorių:

Vos tik pasirodo ausros spinduliai, Užduka užtvinsta takeliai, keliai —

Lyg upė į Baltiją plaukia Su lovom, krepšeliais, gumos dirbiniais, Akis užmaskavę tamsiais akiniais, Į jūrą nuoguomenė traukia.

Gražuolių, šaunuolių, jaunuolių būriai, Greta paskui gretą kaip narsūs kariai Į pajūrį pogulio eina; Vos vilkdami ryšulius, lagaminus — Dešras, pyragaičius, silkes, bananus, Pirktus už fantastišką kainą.

Iš kur tik imasi antplūdis šis? — Už viską jie moka, kiek tik paprašys — Per valandą turgū iššluoja; Prekystalius puola jie šturmu, pulkais, Sudrasko jie vištą čia pat kaip vilkai — Gal kas pasakys, kad meluoju?

Ir gimė staiga nuodėminga mintis! Ir ištariau tyliai, sukandęs dantis: Kad kaiman išmetus tą jėgą! — Ir vištų, ir kiaulių turėtum daugiau, Ir kaimo jaunimui gyvent būt smagiai, — Dabar gi visi iš jo bėga.

Justinas Marcinkevičius skaitytojams prisistato eilėraščiu... "1946-ieji". Žinom, kas tai per metai! Ir dar Kremliaus nukaltas terminas "banditai". Norisi paklausti (atsakymas, jei ir būtų aiškus iš anksto): — Ar nebūsitate "sovietiskij čelovek"?! Jei taip, tai jūsų kūryba, kalbėkime atvirai, tėra "na litovskom jazykie"...

Dažnai skaitai eilėraštį iš anapus, ir pagalvoji — argi nebuvo švaresnio darbo, kaip poeto?!

III.

Žiniomis iš anapus, kiekvieno okupuoto krašto literatai susiskirstę į senuosius ir jaunuosius. Tai ir suprantama. Ir gerai. Jei lauktina mneniškesnio ir drąsesnio žodžio, tai jau tik ne iš senųjų, kaip antai Venclovos, Guzevičiaus, Tilvyčio, Korsako ir kt. Šie, suklupus "ant partijos laiptų" Vytautui Sirijos Girai, Putinui, Borutai ir kt., turėjo tik pakelti, jei ne protestą, tai bent užtariamąjį ar paaiškinamąjį žodį. Nei pusės lūpų nepravėrė. Senieji vadai vadinama "komunistais savamokliais". Rašytojais stabais. Ne kam, kaip jiems, ir skiriamas G. Astrausko eilėraštis "Supaminklėjusiems — Su priderama pagarba..."

Jis renkamas visas, Sukaustyti tomuos, Lakuotų puošnių apdarų spindesy Jo raštai, gal būt, ir ne baisiai įdomūs — Bet antraštes žino visi. Atšoka nuo jo — neklaidingo ir tvirto — Kiekvienas žodelis, mažiau pagarbus,

VACLOVAS RATAS

"Jurate"

Nes pats jis seniai jau akmeniu virtęs — Antkapiu savo darbu. Kasmet nuo jo dulkes nupūsti turi Žurnalų vadovėlių ošimas smagus... Sutikę, draugai, nusimkim kepurį — Didelis Buvo žmogus...

Ne kaip žiūrima ir į komunistus savižudžius, ypač 1941 m. į okupanto šalies gilumą pasitraukusius ir vėl grįžusius, k. a. Reimeris, Baltakis ir kt.

IV.

"Poezijos Pavasary" užtinkama gausus poečių būrelis. Šalimais po jų kūrybos pavyzdį, o Vaicūnaitės ir pasisakymas apie kūrybos procesą:

Man rodos, kad kalbėti pakeltu balsu apie savo profesiją — truputį juokinga. Tokį jausmą man visada sukelia įkvėpimo sąvoka. Tuo pačiu metu aš nepriklausau prie tų laimingųjų, kurie moka kasdien rašyti. Paprasčiausiai todėl, kad rašant man visada reikia šiek tiek prisiversti, o tai ne visuomet pasiseka. Kažkodėl traukia rašyti, kai prieš akis skubus būtinas darbas (anksčiau egzaminai, dabar, — vertimas ar korektūra). Gerai rašytusi (jeigu nesivaržytum) kavinėj, stoty, pliaže. Mane visuomet traukia vienatvė triukšme, o tikros tylos nepakeliu.

Eilėrašcio (rimuoto, kokius dažniausiai rašau) rašymo procesas man primena algebros lygties sprendimą. Po truputį aiškėja nežinomieji, ieškai jiems tinkamiausių atitikmenų — ir tai malonus momentas. Kritškumo sau šliuzas sulaiko fantazijos plūdimą. Gal būt, dėl to man sunku nuogai ir gausiai

išsisakyti. Labai mėgstu vartyti žodynus. Žodžiai sukelia asociacijų grandinę. Gerai rašosi eilėraščiai, kurių štrichai kažkada užfiksuoti kalendoriuose, užrašų knygutėse. Visada daug braukau. Man būtina apibrėžti griežta linija tai, ką parašiau, laiku nukirsti, nusunkti vandenį. Jo, žinoma, ir taip pakankamai lieka. Trumpinimas ir šlifavimas — man maloniausia rašymo dalis.

V.

"Poezijos Pavasaryje", šalia Maldonio, Drilingos, Šimkaus (ne Jono, bet Vlado), Bložės, Keturakio ir kitų vidurinės kartos poetų, visai nauji vardai: Strielkūnas, Sangis, Geda ir t. t. ir t. t.

Dar viena "naujiena": Girsas Ošerovičius (vertė Rudokas), Josua Lacmonas (vertė Jakstas), po karo Vilniuje apsigyvenę žydai poetai. Beje, "sugrižo" Vyt. Mačernis (nors ir niekur nebuvo iškilęs) ir buv. emigrantas Juozas Kekštas.

VI.

Knygoje įdėta ir seniau mirusiųjų kūrėjų įvairūs pasisakymai kūrybos tema, pažinti iš Vilniaus universiteto rankraščių skyriaus.

Iš B. Sruogos laiško: "Pirmiausia, eilėse (lyrikoj) turi būti ne mintis — nes tai bus lyrika vien tik nabašninkams, turi būti jausmas, turi būt vien tik širdies gelmės ir obraznoje proniknonenie. Mintis ir širdies gelmės — visai kas kita. Aš stačiai nesuprantu (ar, stačiai pasakius, nenoriu suprasti), kurie sako, kad tųjų eilių tokia mintis, o tųjų tokia... Ir tos eilės nabašninkų ir sakytojas nabašninkas ten — o kas man darbo kaslink nabašninkų, kad aš noriu gyvent, kad saulę ir žalumą myliu.

(Nukelta į 2 psl.)

DIENU SKEVELDROS

(Atkelta iš 1-mo psl.)

Kai aš rašau eiles — aš nežinau, ką aš parašysiu, pas mane jokios minties, jokio vaizdo nėra, tik juntų viduje kažkokį pragarišką skausmą — ilgėjimos ir juntų, kad tąją valandą aš turiu rašyti, kad nerašęs gyvent negaliu.

Daina su forma dalykas neatskiriamas, gimsta nauja daina, gims ir nauja forma. O forma turi būti laisva, laisva ir laisva! Velnioop visus dogmatikus, kalvius, formalistus, — mes jauni, mummyse ugnis, mūsų ugnis, mummyse įkvėpimas!..

Valio, įkvėpimas ir ugnis!..

K. Biukis:

Abelnai, į rudens pusę užveina ant manęs rašymo epidemija. Joki metų dalis nepadaro tokio įspūdžio, nesuteikia tiek medžiagos, kaip nesulyginamasai, tylasai ruduo... Net pasakyti tikrai nežinau, kas tokio patraukiančio jame yra... Gal užtatai, kad jis daugumai nepatinka... Už paskutinių astrų plaukštą, už baltųjų karklelių saują, kurie ir apsnigti žydi, aš išmaišyčia puikiausį pavasario gėles.

P. Vaičiūnas laiške V. Krėvei:

"Mano Tėve!

... Tuomet mane paima toks didelis nerimas ir baimė, kad aš nesuskubsiu ko tai pasakyt pasauliui. Praeįs mano valandėlė — ir kas tai tokio galingo, gražaus kaip krikščionijos sugrius, sutrupės skeveldromis, ir pagaliao tą visą apgaubis ūkanos pilkas šydas.

Kartais, paskendęs savo sielos tragaidoj gyvenų baisiausias valandas. Keikiu visą pasaulį, keikiu dangų ir pragarą, kam aš toks. Kodėl nepasitenkinu žemės laime? Kodėl gi kiti, net tam pačiam Panevėžy, pasidarbavę keletą valandų įstaigose, gyvena savo laime: valgo, geria, lošia, mylis. Kai kurie didesni žygį kuria. Ko gi aš noriu?

Vai, daug noriu ir labai mažai — kurti save".

A. Miškinis:

"... Be ieškojimų gyvoji poezijos tėkmė lėtėja ar net užsitenkia. Tačiau į ieškojimus reikia žiūrėti labai rimtai ir ne vien formaliai. Eilučių ar strofų įmantrus suskaldymas, įvedant sunkiai iššifruojamas sąvokas, dar nėra atradimas. Pašaltaiko — paškaitai vieną ar net keletą to paties autoriaus eilėraščių ir traukai pečiaus: jei nebūtų datos, nežinotum, kuriam laikotarpiui ar kuriam kraštui ta poezija priklauso, nors neblogai skamba. Tai, mano nuomone, tik parodo, kad kalbėti šios dienos (o gal ir rytdienos) poezijos kalba nėra lengva. Pagauti už sparnų laiko dvasią — novatorių privilegija. Iš to seka, kad novatoriškumas pareina nuo turinio, nuo esmės, net nuo nuotaikos, o ne nuo formos gudrybių. Vėlgi, negalima iš kiekvieno poeto reikalauti genialumo, bet įmanomas aiškumas — būtinas visiems. Santy-

kis tarp "kas" ir "kaip" dalykas labai rimtas.

Vieni poetai daugiau žodžių naudoja, išreikšdami savo poetinę mintį, kiti — mažiau, jie stengiasi būti kuo paprastesni. Kurie geriau daro — skonio dalykas. Šioje vietoje praverstų ir toks sugretinimas: kuo didesnis dainininkas, tuo paprasčiau dainuoja. Spygauja ir kraiposi tas, kuris negali paimti visų gaidų. Ir rašyti paprasčiau, matyt, yra sunkiau.

J. Putinas atsiminimus piešia tokį tėvo portretą:

"... vieną kartą tėvas, nežinau kokia proga, gal naktigonės arklių pasiganyti, pasiėmė mane į mišką. Susikūrėme laužą. Nieką daugiau neatsimenu, tik tą laužą, tamsoje nusikorusias, liepsnų nušviestas eglių šakas ir paslaptinę, truputį šurpiančią nakties tylą. Ir štai stovi į kamieną atsirėmęs tėvas. Tas paveikslas visam gyvenimui įstrigo į mano samonę. Stovi tėvas ir žiūri į liepsną. Tačiau jis ne liepsną stebi, o skendėja kažkokioj vidinėj, jo dvasioj išnirusioj vizioj. Jo veido išraiška rodo, kad jis visai atitrūkęs nuo savo vargingos, skurdžios buities, nuo savo kasdieniųjų darbų rūpesčių, o savo pagilėjusiu vidaus žvilgsniu siekiasi su kažkokia jam nesuvokjama, bet jaudinančia, prasmingesne realybe. Kas žino, ar ne tėvo tos nakties, to momento išgyvenimas apvaisino ir mano paties sielos emocijas, vaizduotę ir ar ne jis kaip tolimas aidas atsiliepė manajame realybės suvokime, kai po 20 metų sakiau: "Tarp dviejų aušrų pasaulis kaip pasaka".

VII.

Skyriuje "Draugų daina tebeskamba" užtinkame Kazį Borutą, kurio įdėta niekur nespausdinti eilėraščiai ar jų juodraštis. Štai vienas skiriamas sostiņei:

Mes amžiais tave statėm, Vilniau, ir amžiais tave griovė, Vilniau, bet vis dėlto, koks aš laimingas, kad net ir tarp griuvusių esu Vilniuj. Mes vėl tave atstatysim, Vilniau, kaip savo ateitį prakilią ir pro tavo bokštus pamatysim užtekančią saulę.

Šias "Skeveldras" baigsime Borutos eilėraščių:

Klausau. Be žodžių. Tik garsai per visą skrenda. Taip tyliai Giliai. Perdėm, ir visą apima, ir nieko daugiau nėra. Tiknai garsai. Erdvė. Begalinė. Didelė. Ir tik garsai. Ne garsai. Bet srovė. Srautas. Skrenda per erdvę. Visą krečia, purto. Plėšiasi iš chaoso kažkas didelio, Grumiasi, kelia. Bloškia. Sviedžia. Veržiasi. Veržiasi. Prasiveržia į skaidrią aiškumą. Grimzda, į pat bedugne. Keliasi. Jėga — nenugalima, nepalaužiama. Kala. Trenkia. Tai visata grumiasi. Ir aš — visata. Ne dalelė. Bet visata. Ir aš sutapome. Tą pačią kančią. Pakilimą, kritimą, veržimąsi gyvenime. Iš kur tas liūdesys?

Senas, pageltes atsiminimų lapelis

Apie porą įdomesnių nuotykių iš kovų su rusų caro valdininkais Raseiniuose ir Šiluvoje.

Noriu papasakoti, kaip Raseinių notaro Pigulevskio sekretorius lietuvis Petras Labanauskas nugalėjo Raseinių pašto-telegrafo įstaigos viršininką "naują sovietniką" Karavaškiną; tai viena. O antra, kaip Šiluvos parapijos klebonas Marcijonas Jurgaitis praginė uradniką (uradnikas tai kaip mūsų policijos vachmistras).

O tai atsitiko štai kaip.

Raseinių notaro sekretorius Petras Labanauskas buvo ne tik geras notariato specialistas, pradėjęs savo karjerą raštininku pas Kelmės notarą Keželį, lietuvi, protestantų tikybos, atseit buvo ne katalikas, todėl galėjo užimti Lietuvoje tokį svarbų, atsakingą postą; iš Kelmės p. Labanauskas buvo nusikraustęs net į šaltą Archangelską prie Baltosios jūros tolumoje šiaurėje, ir ten dirbo jau kaip notaro raštinės sekretorius, bet kažkas rekomendavo jį minėtam Raseinių notarui kaip gerą, prityrusį, galintį savarankiškai tvarkyti notaro kontorą, rašyti aktus ir sudarinėti visokius kitus dokumentus, o Raseinių notarui Pigulevskui kaip tik toks žmogus ir buvo reikalingas, nes notaras labai blogai matė ir net reikėdavo jam parodyti kur dokumentuose pasirašyti, todėl jis p. Labanauską ir parsikvietė pas save į Raseinius.

Bet Petras Labanauskas buvo ne tik geras notaro sekretorius, bet ir geras lietuvis - patriotas, nevengęs dalyvauti kylančiame Raseiniuose lietuviškame judėjime, kurį kėlė susipratusi, iš kaimo kilusi moksleiviška jaunomenė, net leisdavo jaunuoliams svajotojams daryti slaptus susirinkimus savo namuose, kurie, tiesa, stovėjo nuošaliau dideliame gražiame sode. Taipgi jis asmeniškai dalyvavo tada vos beprasidedančiuose Raseiniuose lietuviškuose vaidiniuose.

Ko pasiilgome?

Toks ilgesys, duslus, kurtus, lyg iš po žemių —

Ir aš? Kas aš? —

Bėkite, bareliai. Per klonius, Lygumas, Kalnus. Neškite dalelę. Bėkite, Bareliai, Tekini. Iš lėto.

Pasiūbuok, eglele. Pasiūbuok, žalioji...

J. Cicėnas

Ir štai vieną kartą p. Labanauskas norėjo pasiūsti kažkam telegramą lietuvių kalba. Atnešęs ją į pašto-telegrafo įstaigą (kontorą), pakišo ją per langelį pašto-telegrafo įstaigos viršininkui. Tas pažiūrėjo į popierio lapą, parašytą ne rusiškai, ir gražino atgal, paaiškindamas, kad jis tokios telegramos "na litovskom jazyke" priimti negalės. P. L. mėgino jam paaiškinti, kad telegramos svetimomis kalbomis lotynų raidyno praktikuojamos pagal įstatymą. Bet pašto viršininko neįtikino. Tuomet p. Labanauskas sugrįžo į savo raštinę, parašė kitą telegramą, bet jau rusų kalba. Jos adresas buvo toks: "Jo ekselencijai ponui Vilniaus pašto-telegrafo apygardos viršininkui". Ir pasiskundė, kad Raseinių pašto-telegrafo kontoros viršininkas neteisėtai atsisakė priimti iš jo ir persiūsti telegramą lietuvių kalba. "Prašu jūsų ekselencijos patvarkymo". Ir ką jūs pasakysite: netrukus Raseinių pašto-telegrafo įstaiga gauna dvi telegramas, vieną įstaigos viršininkui, kad priimtų iš Petro Labanausko telegramą "na litovskom jazyke", atseit lietuvių kalba, o antrą Petrus Labanauskui, kad jo skundas patenkintas. Išvada: vadinas p. Labanauskas telegrafo taisykles geriau žinojo, negu pašto-telegrafo įstaigos viršininkas, nes tai buvo kova už savo kalbos teises. P. L. triumfas padarė jį mūsų, lietuvių, akyse dienos didvyriu. Nepriklausomybės laikais p. Labanauskas buvo pirmas šiaulių notaras. Paskutiniu laiku jis buvo Ukmergės apskr. ipotekos vedėjas.

Kas kita atsitiko Šiluvoje. Vyko ten ne tik Lietuvoj, bet ir už Lietuvos ribų pagarsėję Šiluvos atlaidai, kurie tęsėsi nuo rugsėjo 8 d. iki rugsėjo 15 d. Žmonių suplaukdavo tūkstančiai: ir pėsti, ir važiuoti pilni vežimai, ir raiti, ir ant dviračių, o vėliau jau ir motorvežimiai ėmė rodytis. Klebonas kun. Marcijonas Jurgaitis stengėsi padaryti Šiluvos šventovę meniškai patrauklesnę, darančią maldininkams malonų įspūdį, nes žinojo, kad maldininkui maloniau yra klūpoti prieš gražų paveikslą, kuris sukelia jame gilesnę ekstazę, negu kokia aptriūsusi Dievo motinos statula. (Nukelta į 3 psl.)

I. AUGUSTAITIS

ANTANAS SMETONA IR JO VEIKLA

154 pusl. knyga.

Kaina \$1.50

Nei vienas žmogus, noris pažinti nepriklausomos Lietuvos ir Antano Smetonos valdymo laikotarpį, negalės apsieiti be J. Augustaitis'o pa ruoštos studijos. Ši knyga būtina kiekvienam, norinčiam pažinti ne tolimą Lietuvos praeitį Lietuvoje gyvenusieji ir Smetonos valdymu laikotarpį pažįstantieji žmonės tvirtina, kad J. Augustaitis teisingai šiai ir tiksliausiai aprašė ir įvertino Antano Smetonos veiklą.

J. Augustaitis'o knyga galima gauti "Naujienose" darbo valandomis. Kas negali užoti "Naujienas", tai prašomas persiūsti \$1.50 čekarba Money Orderi, pridėdant 20 c. persiuntimui paštu tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 SO. HALSTED STREET, CHICAGO, ILLINOIS 60608

Give nūgnas, tuojau knyga pasiūstine

SENAS, PAGELTĖS . . .

(Atkelta iš 2-ro psl.)

Todėl pastatė naują koplyčią, kurios vidury buvo tas didelis akmuo, ant kurio kadaise pasirodžiusi piemenims Dievo motina su kūdikiu ant rankų. Koplyčia buvo Paryžiuje gyvenančio architekto Vivulskio suprojektuota, laibas, į dangų kylantis baltas pastatas, o jo viduj graži Dievo motinos statula su kūdikiu ant rankų, stovinti ant minėto akmens, apie kurį nesibaigiančios maldininkų eilės ėjo keliais, kalbėjo rožančių ir bučiavo akmenį.

Gi ant trikampio sklypelio priešais didžiuosius bažnyčios vartus klebonas Jurgaitis pastatė gražią Dievo motinos statulą, aptvėrė staketų tvora ir tame daržely iškasė gily šulinį, kurio vandeniui tegalėjo naudotis tik maldininkai, kurių ten nuolat buvo pilna. Šiluvos miestelio ir viso valsčiaus uriadnikas Rumiancevas buvo labai gauspadorus vyras. Jis užsimanė, kad vandeniui iš to šulinio gali naudotis bet kas, kada jis, uriadnikas, leis, tad paėmė tą šulinį ir užrakino savavališkai, kad be jo leidimo niekas negalėtų juo naudotis. O svieteli tu mano, kadgi nesukils žmonių protesto riksmas, grasinimai, "užmušti uriadniką!" ir pan. Minia metėsi pas kleboną, reikalaudama leisti jiems "su tuo kacapu patiems susitvarkyti". Klebonas minią numalšino, liepė nedaryti jokių smurto veiksmų, nes, girdi sugadinsite visą reikalą, jei patys darysite teisumą. Girdi, būkite tikri, šulinys bus greitai atrakintas. Apraminės minią, klebonas parašė telegramą "Jo ekselencijai" Kaučo gubernatoriui ir skubiai pasiuntė savo žmogų į Raseinius, nes šiluvų telegrafo įstaigos nebuvo. Klebonas telegramoj išdėstė uriadniko savavaliavimą, sukėlusį skaitlingoj maldininkų minioj didelį susijaudinimą, galintį sukelti labai nemalonių pasekmių, todėl prašė "jo ekselenciją" neatsisakyti atkreipti savo rūpestingą dėmesį į šį nemalonų įvykį. Ir kagi, tučtuojau Raseinių apskritys išpavnikas (a ta mūsų apskr. viršininkas), gautu gubernatoriaus telegramą: tuojau pašalinii Šiluvos uriadniką Rumianceva ir apie pasekmes pranešti min. Atvykęs į šiluvų policijos nuovados viršininkas, kurio raštinė buvo Raseiniuose, pasklebė uriadnikui Rumiancevui gubernatoriaus įsakymą apie jo pašalinimą iš pareigų ir jis daugiau su šiluvos klebonu dėl šulinio jau nebesiginčijo . . .

Jeį klebonas būtų kreipėsis netiesiai į gubernatorių, o į kurį žemesnio rango uriadniko viršininką, (pvz., nuovados viršininką ar net išpavniką), tai tikriausiai uriadnikas nebūtų susilaūkęs tokių liūdnuj pasekmių. Vadinas, klebonas Jurgaitis šovė uriadnikui staciai į galvą . . . ir nudėjo jį. Maldininkai buvo nepaprastai nustebinti tokiu klebono veiksmu tankumu.

A. Ragauskas

3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, MARCH 2, 1968

NEATPAŽINTI SKRAIDANTYS OBJEKTAI

Reiškiniai, kuriais net rimti mokslininkai visu rimtumu pradeda neramiai susidomėti

Kadangi ateinančios vasaros pabaigoje laukiama Colorado universiteto mokslinės, prof. Dr. E. U. Condon vadovaujamos tyrinėjimų komisijos raporto apie nerimą keliančius paslaptinius skraidančius objektus ir visuomenės susidomėjimas darosi vis gyvesnis, čia trijuose Naujienų šeštadienio prieduose pateikiamas pluoštas vėliausių informacijų apie tuos reiškinius Lietuvoje, Sovietų Sąjungoje ir Jungtinėse Amerikos Valstybėse:

I.

Skraidančios lėktės Lietuvoje

Lietuviško "komsomolo" laikraštyje "Komjaunimo Tiesa" š. m. sausio 20 d. nr. Algis Semaška, straipsnyje "Skraidančios lėktės" — fantastika ar realybė?, dar kartą apie neatpažintus skraidančius objektus (NSO) — rašo, "kad apie tuos prajovus jų laikraštyje jau buvo rašyta praėitų metų 222 ir 240 numeriuose, o dabar sakosi turėjęs pasikalbėjimų su mokslininkais, besidominčiais NSO problemomis — Maskvos aviacijos instituto docentu F. Zigeliu, TSRS sociologų asociacijos socialinio prognozavimo sektoriaus vadovu istorijos mokslų daktaru I. Bestuževu-Lada ir LTSR mokslų akademijos fizikos ir matematikos instituto astrofizikos sektoriaus vadovu fizikos-matematikos mokslų kandidatu V. Straičiu".

Aprašęs keletą naujų NSO (UFO) pastebėjimų Sovietų Rusijoje, Alg. Semaška aprašo pasikalbėjimus su kai kuriais Lietuvos mokslininkais:

Faktai ir tikėtai faktai

Ar buvo pastebėta neatpažintų skraidančių objektų mūsų šalyje? žodis tarybiniam astronomui F. Zigeliui:

— Taip, NSO buvo pastebėta ir mūsų šalyje. Deja, dar neseniai šis reiškinys mūsų buvo aiškiamas tik kaip optinė apgaulė, todėl niekas nesirūpino NSO stebėjimų rinkimu ir moksliniu tyrinėjimu. Ir vis dėlto yra NSO aprašymų, kurių autoriniai autoritetingi žmonės ir kuriais sunku nepatikėti.

Ar buvo pastebėtos "skraidančios lėktės" Lietuvos padangėje? Į šį klausimą paprasčiau atsakyti fizikos-matematikos mokslų kandidata V. Straičiui.

— Universiteto observatorija gavo pranešimų, kuriuose aprašomi skraidantys objektai, savo požymiais panašūs į garsiąsias "lėkstes". Pavyzdžiui, 1967 metų gruodžio 19 d. Vilniaus skaičiavimo mašinų gamyklos techninės kontrolės skyriaus viršininkas A. Dzenkauskas pranešė:

"Gruodžio 17-os vakare važiuoju trise mašina keliu netoli Giedraičių. Buvo vakaras, 19 val. 35 min. Danguje ryškiai švietė mėnulis — aukšti reti debesys beveik netemdė jo. Staiga mūsų dėmesį atkreipė šviesiai geltonas judantis diskas. Pamatėme jį apie penkių Mėnulio skersmenų atstume nuo paties Mėnulio. Sustojome. Diskas buvo Mėnulio skersmens dydžio ir judėjo gan greitai. Paskui ėmė lėtinti skridimą ir sustojo. Netrukus jį užtemdė debesys. Visas reiškinys tęsėsi gal keliasdešimt sekundžių.

Dar vienas pranešimas. Jį taip pat 1967 metų gruodžio mėnesį atsiuntė Utenos rajono Saldutiškio vidurinės mokyklos mokytojas K. Lukoševičius: "Saldutiškio gyventojai vyras ir žmona Jataučiai gruodžio 15 ar 17 d. (tiksliai neatsimena) apie 18 val. stebėjo danguje iš vakarų pusės skrendančius 4—5 apvalios formos kūnus, retkarčiais sustojančius ir nejudančius, o po kelių minučių staiga vertikaliai pakilusius ir dingusius".

Po ilgesnių išvedžiojimų "už ir prieš", apie "keturias hipotezes", "pliusus ir minusus" pasiremiant sovietų rusų autoritetais, korespondentas Semaška vėl grįžta prie lietuvių:

Išvados:

Docentas F. Zigelis:

— Faktų visuma apie NSO byloja, jog žmonija, be abejonės, susidūrė su nežinomu reiškiniu. Jo paslaptį išsiaiškinti šią paslaptį — mokslo garbės reikalas.

Jeį NSO netgi ne kosminiai aparatai, o kamuolinių žaibai (arba kitokie atmosferos reiškiniai), vis tiek verta tyrinėti. Jau vien dėl "skraidančių lėkčių" paslapties atskleidimo. O jeigu tai kosminiai aparatai, tai kas gali būti įdomiau už NSO tyrimus?

Istorijos mokslų daktaras I. Bestuževas - Lada:

— Hipotezė apie NSO — kitų pasauliui kosminius aparatus, mano nuomone, mažai įtikėtina. Bet NSO būtina tyrinėti, neatmetant iš anksto nė vienos hipotezės. Vien todėl aš už tai, kad ir mūsų šalyje būtų sudaryta speciali mokslinė komisija neatpažintiems skraidantiems objektams tirti.

Fizikos - matematikos mokslų kandidatas V. Straičys:

— Aš labai norėčiau, kad NSO būtų kitų pasauliui kosminiai aparatai. Intriguojanti versija, bet . . . Deja, ji turi daug bet. Žymus amerikiečių astrofizikas D. Menzelis savo knygoje "Apie skraidančias lėkstes" (1962 metais išėjo jos vertimas rusų kalba) labai įtikinamai daugelį "skraidančių lėkčių" išaiškino kaip papras-

čiausius reiškinius: regėjimo klaidas, mirazus ir pan. Tačiau pats mokslininkas prisipažįsta, kad tokiu būdu jam pavyko išaiškinti apie 80 proc. užregistruotų NSO. Kas žino, gal likusiuose 20 proc. buvo ir kosminiu aparatu. Ateitis parodys.

Semaškos nuomonė

Korespondentas Semaška baigia savo išvadamis:

Įvairios mokslininkų nuomonės. Tačiau jas galima apibendrinti viena išvada: pasaulis dar pilnas paslapčių, ir, kuo daugiau mes sužinome, tuo daugiau dalykų lieka nežinomų. Visa žmonijos istorija patvirtina tai. Viena didžiausių XX amžiaus paslapčių — "skraidančios lėktės" (NSO). Ir kas žino, gal kitų pasauliui protaujančias būtybes sutiksime ne kažkur tarpžvaigždinuose toliuose, o Žemėje — savo namuose. Savikritiškai tenka pripažinti — vėl prasiveržė asmeninės autoriaus simpatijos kosminės NSO kilmės hipotezei. Bet, manau, surasiu jos šalininkų ir skaitytojų tarpe.

J. Pr.

(Bus daugiau)

SKAITYK KASDIEN
NAUJIENAS
IR TENYK SKILTIS

Lietuviai taipgi peria ir parduoda ir prejas savo tiktai per
NAUJIENAS

LIETUVAI

GERIAUSIA IR VERTINGIAUSIA DOVANA YRA DOVANŲ PAŽYMĖJIMAI, KURIE JOSU GIMINEMS DAUG VERTINGESNI UŽ SIUNTINIUS, KA JŪSŲ GIMINIS GALI PATVIRTINTI.

TIK DOVANŲ PAŽYMĖJIMAI JŪSŲ GIMINĖS GALĖS ĮSIGYTI VISKĄ, KĄ TIK NORĖS: maisto, drabužių ir daug kitų dalykų — amerikoniškų, vakarų Europos ir vietinių — tik per Vnešposyltorgo specialias dolerių krautuoves labai žemomis kainomis.

PILNAI GARANTUOTA.

JOKIŲ MOKESCIŲ už patarnavimą ar siuntimą nei siuntėjui nei gavėjui, nes viską apmoka Vnešposyltorgas.

UŽSAKYKITE DABAR TIK PER

INTERTRADE
EXPRESS CORP.
125 East 23rd Street
New York, N. Y. 10010

Prašykite nemokamo katalogo. Įgaliotas atstovas

PODAROGIFTS INC.

Svarbu. Automobiliai 10% nuolaidos. Suteikite laimės savo giminei užsakę jiems automobilį dabar. Užsakymai bus priimami iki balandžio 25, 1968.

GEROS DOVANOS

Šios knygos parduodamos dabar "Naujienose" su didelėmis nuolaidomis:

Dr. A. J. Gussen — DANTYS, jų priežiūra, sveikata ir grožis. Kietais viršeliais, vietoje \$4.00 dabar tik \$3.00
Minkštais viršeliais tik \$2.00

Dr. A. J. Gussen — AUKŠTA KULTūra — ŽIAURŪS ŽMONĖS. Kelionės po Europą įspūdiškai. Vietoje \$2.00 dabar tik \$1.50

Galima taip pat užsakyti paštu, atsiuntus čekį arba money orderį.

NAUJIENOS,

1739 SO. HALSTED ST., CHICAGO 8, ILL.

IŠ OKUPOOTOS LIETUVOS KŪRYBOS

IŠ OKUPOOTOS LIETUVOS KŪRYBOS

VIOLETA PALCINSKAITĖ

IRONIJA

Kambarys — kišenė. Ko daugiau norėti —
Saugosim tą šilumą perplyšusiam rėty.
Tiek balandžių - lapkričių man tavęs čia stigo...
Ką daryt, jei plokštumos iš geltono stiklo?

Kambary — kišenėj šianakt mus pamiršo.
Gal rytoj lyg bilietus vėl iškels į viršų;
Pilkus, pravažiavusius, neberekalingus...
Negaliu. Nepakeliu. Grindiniai nelygūs.

Kambarys — kišenė. Skaudžiai žvyrą pusto...
Zadintuvai, — rytas jau! Laikas atsibusti!
Driekiasi koridoriai — įsitempę stygos.
O pasaulis toks trapus — iš geltono stiklo.

JANINA DEGUTYTE

AVIZOS

Praūžė gaižūs pelenuoti vėjai,
Ir kraujo skonį žemė jau pamiršo...
Ir kepa krosny duona... Tik tavęs nėra...
Ir duona kvepianti sudrumsčia viską,
Ir seną baimę iškelia į viršų...

... Ir pirštai vėl tuos vokus vėstančius užmerkia...
... O lūpas vėl rakina duonos alkis amžinas...

Praūžė vakaru audros lietus,
Bet visą naktį verkė avizos...

RAMUTĖ SKUCAITĖ

RŪPINTOJĖLIS

Dvelki kadagiais, žemuogėm, pakele.
... man nieko nereikia. Man viskas aišku.
Saulė ant delno kankorėžį pakelia,
Suvirpinus orą — karštą ir vaisių.

Tu liūdnas, tu vienas, tu šitoks pavargęs.
Tiek daug neišpildęs — ir nieko nekaltas.
Pro šalį kažkur krito lietūs ir darganos.
Kažkur be tavęs buvo girnos iškalts.

Suskilęs, pasviręs — ir niekas nepakelia.
Toks meilės pasiilgęs, apleistas svečias,
... dvelki kadagiais, žemuogėm, pakele,
Išsaugojęs dievdirbio šilumą.

Ačiū.

DALIA URNEVICIUTĖ

RAGANŲ KALNAS

Žalio kalno kaktaj lyg ragai prasikala
Du stuobriai šermukšniniai viens nuo kito pasvirę.
Ir iš slėnio į kalną — nūr mažiausio takelio,
Ir nuo kalno į slėnį — nusileidžia tik mirę.

Bet čiobreliai numindyti ir pajuodus laužavietė,
Čia be dūmų laužai užsplieskia vidunakėiais.
Basakojės, kam šokate? Švelniaplaukės, ką žavite?
Du šešėlius stuobrių svirduliuojančius, griūnančius...

Gal linksmybės nuodų čia išbarstę palikote —
Ieškau jūsų pėdų tarp čiobrelių, meirūnų.
Ir, apsvaigus kvapais, regiu gyvą vainiką
Iš tamsių ir lieknų aitriai kvepiančių kūnų.

JUDITA VAICIŪNAITĖ

SUKILĖLIS

"Po 1863 m. Paryžiuje Adomas Bitė
gyveno sunkų emigranto gyvenimą:
skaldė akmenis, degėjo gatvių žibintus".

Iš kronikos

Žiūrėti pro šakas į žalsvą dangų,
į gatvės plytų samaninę spalvą
(kada sapnuoji per naktis

lietum ir prietema aptrauktą Krakų mišką,
kada sukilėliai kažkur mažoj aikštėj
prieš milžinišką minią miršta),
nuo vėjo įsisupt į apnešiotą XIX-jo amžiaus palatą.
Ir svetimo triukšmingo miesto gatvėse
uždegt žibintą po žibinto,
žiūrėt, kaip barikadų ir žvaigždynų atspindžiuos
neryškiai dega dujos...
Kentėti dėl mažos šalies gaubly,
panerti veidą tolimuos jos dūmuos,
kur mano protėviai kirvių ir sakmėmis
senąsias priesaikas išpildo...

Vincas Mykolaitis - Putinas gavo literatūrinį šermenių vainiką

Tylus, ramiai kalbantis prof. Vincas Mykolaitis - Putinas išskirtinai buvo pagerbtas Pedagoginio Instituto Čikagoje. Vietoje pomirtinio vainiko, vietoje nuskambančių ir gal pamirštamų minėjimų, išleido Velionio okupuotoje Tėvynėje negalėtų spausdinti testamentinių posmų du poetinio šauksmo eilėraščių vienoje knygutėje, vardu Vivos Plango.

Lengva patriotiškai šaukti toliuose, kur gal keršto kulka nepasiekia. Daug sunkiau tėvynainio širdį kūryba išlieti baisiojo okupanto mirtinų krumpračių žveigime. Gal neatsargus suasavimas atkreips kruvinojo varą pražūties piūviui, ar, dar blogiau, kankinio šauksmui, išprievartautam įrašymui.

Putinas ryžosi. Sukūrė. Išsaugojo. Tuo jis pasakė galutinį savojo jūtimo selvartingumą. Už tai garbė Jam. Ir lietuvių tautai.

Sutrūks granitai, ištirps pieno virbai, bet Putino žodžiai neišdils:

"Rūsčių dienų kerštingi sūnūs,
Nepalaimos herojai,
Visais keliais, visom kryptim
Su juoda prievartos mintim
Jūs žengiat nuožmūs ir pikti,
Likimo baimės pasmerkti.
Kur krinta jūs šešėlis,
Ten džiūsta skaisčios gėlės.
Po švijnine jūs koja
Kantrus akmuo vaitoja.
Nuo jūs burnų nuodingo kvapo
Valduokliai keltasi iš kapo.
Klaikiam šios žemės pragare.
Jūs trypiat sėkla nemaria
Ir žydīt apgauliais žiedais,
Ir nokstat dvokiančiais nuodais,
Tvaiku to melo ir žabangų.
Vivos plango".

Kaip ši dalis iš Putino "Vivos plango" (Gyvuosius apverkiu), taip visas tas kūrinėlis dega oku-

puotų lietuvių jausmais komunistam rusam. Tiks minėjimuose deklamuoti, vaidinti, kantatom posmuoti, dailininkam iliustruoti, mokiniam mokytis.

Ir antrasis leidinėly paskelbtas Putino "Mortuos voco" (Gyvuosius šaukiu).

Leidinį santūriai redagavo Domas Velička, žinomas lietuvių kultūrininkas. Nedėje tos kūrybos aptarimo, įvertinimo. Gera, kad nedavė. Kiekvienas tą kūrybą skaitantis įvertinimą pasirašys savo širdyje. Čia per skaudūs posmai, kad juos galėtume dalykiškai aptarti.

Puikiai atrodantį leidinį meniškai iliustravo ir davė tikrai kultūringą didžiojo mūsų Rašytojo pomirtinį vainiką knygutės pavidale dailininkas Algirdas Kurauskas, lietuvių dailės lektorius.

Taip pat pasigėrėtinai atspausdino lietuvis M. Morkūnas savo spaustuvėje Čikagoje.

Visiems jiems lietuviškas ačiū.

Iki neatvėso norai, iki tebėra gyvų Velionio mokinių, jį ašmeniai pažinusių, kolegų profesorų ir kitokių, reikėtų (gal tiem patiem organizatoriam) pasiryžti surinkti prof. Mykolaičio-Putino už Lietuvos ribų esančiuose atsiminimų bei kitokios medžiagos. Ten jau galėtų mūsų literatūros kritikai pasisakyti, panagrinėti bent kai kurių Rašytojo kūrybą, sakydame, "Sukilėlius", kurių antrąjį tomą jau pasiskelbė spausdinsianti "Nepriklausoma Lietuva" Kanadoje.

Kaip manote?

Alg. Gustaitis

Mes jau prigyvenome tokį laiką, kad nebėra kitokių dailininkų, — tikrai modernistai...

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams medžiogų.

CARR - MOODY LUMBER COMPANY

3039 So. HALSTED STREET — TEL.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

Iš kairės į dešinę: Jurgita ir Darius Gvidai apžiūri P. Rimšos Vargo mokyklos repliką Balzeko muziejuje. Jie iš muziejuje vykusių dailės parodų nupirko keletą paveikslų.

Foto Jurgio Kasakačio

J. VLKS.

DĖL TAUTŲ PADĖTIES SOVIETIJOJE

Kanados žurnale *Canadian Slavic Studies* I, No. 3, 1967 m. išspausdino Tomo Remeikio straipsnį apie tautų padėtį Sovietų Sąjungoje — *The Evolving Status of Nationalities in The Soviet Union*. Tas straipsnis yra atskirai atspausdintas ir platinamas.

Nors straipsnis pilnai neapima Rusijos imperijoje valdomų tautų istoriniu ir ūkiniu požiūriu jų padėties, o tik apsiriboja dabartine Sovietijoje turima padėtimi, bet kas ten pasakyta, pasakytą rimtai, argumentuotai. Kam rūpi Sovietijos valdomų tautų likimas, čia susiras rimtos medžiagos, paimtos iš įvairių šaltinių, tarp jų ir iš komunistinės spaudos.

Bet bent trumpai būtų verta pažymėti, kad rusifikacijos darbas bei kitų tautų apgyventų žemių grobstymas nėra maskvinių komunistų išradimas. Jau nuo seno Maskovijos kniazų gosudarių pradėta brautis vis giliau į vakarus tikslu įsigalėti Baltijos ir Viduržemio pajūriuose.

Maskovijos kniazų valdomose žemėse prasidėjus ūkiniam kilmui, gimė reikalas tiesioginiai susisiekti su Vakarais. Reikėjo į tuos Vakarus prakirsti langas, anot pačių rusų istorikų išsireiškimų. Tą kirtimo darbą pradėjo XV a. gosudarium save pavadinęs Ivanas tretysis. Tesė Vosylis ir rūstusis Ivanas IV, kuris save apšaukė visų slavų žemių valdovu. Caras Petras didysis jau prakirsto langą į Vakarus, užgrobes suomiams — estams giminingų genčių žemes ir ten įkūrė St. Peterburgą, pirmojo karo metu pavadintą Petrogradu. Katrė antroji, nežinomos kilmės moteris, jau imperatorės vardu vadinama, įsigalėjo Pabaltijos tautų žemėse.

Ji pasiskubino Lietuvos, Latvijos, Estijos vardus išbraukti iš istorijos ir geografijos vadovėlių; iki tol ten veikusias mokyklas uždaryti ir jų vietoje žymiai rečiau įsteigti pradžios moky-

klas, kuriose vietos gyventojų kalbos nebuvo mokoma. Nuo tada prasidėjo jų žemių atviras kolonizavimas, gyventojų pravoslavinimas ir kartu jų išnaudojimas.

Deja, istorijos buvo temta kitaip susiklostyti įvykiams. Pasmerktos pranykti lietuvių, latvių, estų tautos sugebėjo atkurti savo nepriklausomas valstybes.

Smurtu įsigalėję valdžioje bolševikai, vėl pradėjo kolonizacijos ir rusifikacijos darbą.

Raudonieji maskoliškojo imperializmo ir rusifikacijos ugdytojai pralenkė visus Rusijos buvusius gosudarius, carus ir imperatorius. Jie ne tik iškirto langą į Vakarus, bet plačiai sau atkėlė vartus tolimesniems žygiams.

Jau ne vien tik Pabaltijoje įsikūrė, bet ir Viduržemio jūrose laisvai plaukioja jų karo laivynas.

Trumpai apžvelkim, kas jų atsiekta per 50 metų kitų tautų naikinimo srityje.

Nuo bolševizmo įsikūrimo pradžios, greta nepriklausomos Suomijos, buvo įkurdinta menamai autonominė Karelų respublika. Dabar jau tos "respublikos" nebėra. Karelų tenka ieškoti Ledų vandenyno pakrantėse. Apie karelų-suomių moteris prishmena savo atsiminimuose Tautų kapinynas Sibiro tundroje N. Tautvašienė. Jai teko susitikti su suomių — karelų moterimis Trofimovske, žuvies ūkyje, prie pat Ledų vandenyno, prie Lenos upės žiočių. Pačių karelų jų gimtoje žemėje veik nebeliko. Lietuviai darbininkai ten slunčiami miškų kirsti.

Latvijos nepriklausomybės metais Latgalijos žemės buvo įjungtos į Latviją. Latgaliai tada turėjo savo mokyklas, savo spaudą. Maskviniai komunistai tada įrodinėjo, latviamai prikaišiojo, kad latgaliai yra skriaudžiami, latvinami. Antrojo pasaulinio karo pasekmėje Latgalija buvo išjungta iš "so-

vietinės Latvijos respublikos" ir įjungta į Petrogrado sritį. Dabar Latgalijoje vietos gyventojų kaip ir nebėra, su jais kartu dingo jų spauda ir jų mokyklos. Sibire esama vietovių, latvialių apgyventų...

Klaipėdos mieste, nuo tos gyvenvietės atsiradimo pradžios, nebūta ruso — slavo gyventojų. Taip buvo ir Lietuvos nepriklausomybės metais. Dabar ten gyventojų dauguma slavų kilmės. Rusų kalba pirmauja.

Karaliaučiaus — Tilžės srityje per ilgus amžius vokiečiai neįveikė lietuvių galutinai nautautinti. Iš čia, pradėdant su Karaliaučiuje 1544 m. universiteto įsikūrimu, spindėjo mokslas ne vien tik Lietuvai. Be Doneičio ir kitų, ten savo vardą įamžino ir mąstytojas Kantas. Dabar toje srityje jau lietuvių ir vokiečių kalbos negirdėti. Jų vietoje atkelti rusai kolonistai.

Pavolgyje iš Petro didžiojo metų buvo Samaros srityje įsikūrę vokiečių kolonistai savanoriais kaip amatininkai ir geri žemdirbiai. Iš tos srities bolševikų buvo įkurta vokiečių autonominė respublika. Toje srityje veikė ir keli lietuvių kolchozai, kurie 1863 m. sukilimo pasekmėje čia buvo atkelti. Dabar jau net niekas neatsimena, kad kada nors ten vokiečių gyventa. Negirdėti nieko ir apie lietuvius...

Kazanės srityje iš seno gyveno ural-totoriai. Kazanės miestas buvo jų sostinė. Ural-totoriai turėjo gausią savo spaudą, privačias mokyklas. Buvo įtaisyta taip vadinamoji autonominė totorių respublika. Dabar

toji "respublika" užmiršta. Išėina vos vienas totorių kalba laikraštis.

Krymas iš seno buvo totorių apgyventas. Dabar tų gyventojų tenka tik kapinėse ieškoti. Antrojo pasaulinio karo metu jie buvo šaudomi be jokio teismo, kaip šalies išdavikai.

Siaurės Kaukazo penkios tautelės, viso apie pusantro milijono gyventojų, visi iki vieno, imtinai su komunistais, buvo iškelti Sibiran, ir apgyvendinti įvairiose vietose. Tiesa, dabar leista jiems grįžti atgal, bet jau nėra kam...

Čia tik apgraibomis suminėtas kai kurių tautų likimas Sovietijos Europos dalyje. Sibiro tautos sulaukė tokio pat likimo.

Toks skaudus likimas ištiko tautas ir slavų kilmės. Ukrainiečių dėl bado ir kitų negerovių išmirė gal 10 milijonų. Jų vietoje atkeldinti rusai. Kijeve, Ukrainos sostinėje, valdžios įstaigose galima susikalbėti tik rusų kalba. Net universiteto

(Nukelta į 6 psl.)

BUVO GRAZI MOKINIŲ DARBŲ PARODA

Wieboldt vidurmiesčio krautuvėje 4 aukšte nuo Wabash Ave. pusės nuo vasario 17 iki kovo 2 d. vyksta aukštesniųjų mokyklų mokinių dailės darbų paroda, kur išstatyta apie porą šimtų įvairių darbų. Yra ir labai gerų piešinių, daugiausia tempera ir kitokiom medžiagom bei priemonėm atliktų tapybų ir kolažų. Apstu tekstilės darbų, kaip kilimėlių, patiesalų, kaukių ir kt. Už vieną tapybą Hallmark atvirukų leidykla paskyrė premiją. Reikia pasakyti, jog daugelis tų mokinių turi gerą spalvų pajautimą. Kai kurie darbai beveik prilygsta profesionalų dailininkų darbams.

◆ Inž. Liūdas Mikšys parašė ir išleido milžinišką knygą "Iš istorijos ūkanų ateina Lietuva". 700 psl., kieti viršeliai. Pridedamas Hammond išleistas istorinis tautų kilnojimosi žemėlapis. Lietuviški vardai Azijoje, Graikijoje, Dunojaus paupyje, jų šaknys, palyginimai. Kalbama apie lietuvių tautos praeitį nuo Homero laikų iki Viduramžių. Labai plačiai aptartas lietuvių tarmių klausimas ir dvibalsių pasikeitimai. Kallininkams ir istorikams privaloma studija. Gera dovana besimokančiam jaunimui. Kaina \$15.00. Pasiuntus tokiai sumai čekį arba Money Orderį Naujienoms, 1739 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608, Mikšio knyga tuojau bus pasiųsta. (Pr.)

Jau išėjo iš spaudos ir galima gauti knygų rinkoje

AMERIKOS LIETUVIŲ POLITIKA

Dr. Kazio Šidlausko knyga apie Amerikos lietuvių pastarąs daryti įtakos į krašto politiką. 102 psl. Kaina \$1.50

Knygos bus išsiųstos, jei \$1.50 čekis arba Money Order bus pasiųstas tokiu adresu:

NAUJIENOS,

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

SPAUDA PAVARČIUS IR PASKAIČIUS

Rašo L. BARTUS

„Supeikė „nepriklausomybės“ medalius ir ženklelius

„Būkime atviri sau“ — tokio vardo straipsnyje „Dirvoje“ Dr. V. Paprockas „Lietuvių Fondo“ leidžiamus „Lietuvos valstybės atstatymo 50 metų sukakčiai paminėti“ medalius pavadino net kenksmingais laisvės kovai ir dėsto: „Eiliniam lietuviui tenka dėl to ne tik stebėtis, bet jau ir protestą reikšti dėl tokio vadovaujančių organų neapdairumo“.

Dr. V. Paprockas pastebi, jog medaliai netinkamai pavadinti. Jau daugiau kaip 25 metai kai Lietuva nebeturi nepriklausomybės, tad esąs grynas nesusi-pratimas tą laikotarpį įskaityti į „50 metų nepriklausomybę“. Pagaliau ir tematika esanti nevykusi. Iš medalių nebus galima sužinoti apie kenčiančią, reležiais supančiotą rusinamą Lietuvą.

Medaliai nepasitarnausią Lietuvos laisvei, bet „medalio ruošėjai rengiasi paskleisti pasaulio budrumą migdančius medalius“.

Minint šias Dr. V. Paprocko pastabas reikia pagręsti paminėti ir labai nevykusį to meda-

lio „meninį“ darbą: būvę prezidentai A. Stulginskis ir A. Smetona yra „veidu į tautą“, o Dr. K. Grinius žiūri į šalį. Kompozicija bloga.

Medalių sumanytojas esąs Antanas Rėklaitis (Liet. kariuomenėje pasiekęs generolo laipsnį), „Lietuvių Fondo“ valdybos vicepirmininkas ir reikalų vedėjas. Medalio reikalus jis taip tvarkas, jog susidaręs iš medalių pelnas numatomas paskirti „Liet. Fondui“.

Kai kas nors yra „numatoma“ — dar nieko tikro nėra. „Lietuvių Fondas“ bene bus savo vardą įpainiojęs į abejotinos vertės „biznelį“.

„Jungtinio Finansų Komiteto“ išleistas ant vokų klijuojamus „50 metų nepriklausomybės“ ženklelius Dr. V. Paprockas pavadina neapdairiu darbu svetimtaučiams klaidinti ir saviesiems apgaulinėti.

Jis sako: „Į tokį ženklą pažvelgęs kiekvienas pagalvos, jog mes švenčiame džiaugsmo šventę“. Ir Lietuvos okupantas galėsias prieš mūsų „džiaugsmo“, ženklelyje išreikšto, prisidėti aiškinimu, jog Lietuva prieš 50

metų išsilaisvino iš caro jungo, dabar yra ne kapitalistų, ne fašistų, bet „plačiųjų masių“ laisva valstybė.

Su „Jungtinio Finansų Komiteto“ ženkleliais, kuriuos išpeikė Dr. V. Paprockas, kai kuriuose laikraščiuose išspausdinta prel. J. Balkūno fotografija — jis yra minimo komiteto pirmininkas.

Siūlo „pagalbos prašymo“ žygį į popiežiaus rūmus

Lietuviškasis katalikiškasis jaunimas buvo pakilęs žygiuoti į Vatikaną — gauti iš popiežiaus lietuviams „autonominį“ dvasios vadą — vyskupą. Toliau kaip laikraščiuose spausdintų straipsnių jaunimas nenužygiavo. Sakoma, jog senimas pristabdė.

„Lietuvių Dienų“ žurnalas satsio numeryje vedamuoju įdėjo P. V. Raulinaičio straipsnį „Minėjimai, žodžiai ir darbai“. Autorius yra senosios kartos katalikų veikėjas. Jis irgi siūlo žygį į Vatikaną, tik ne religinio valdymosi reikatu, o Lietuvos ir kitų pavergtųjų laisvei.

Sekant mūsų žurnalistų pamėgtąjį paprotį raštuose vartoti labai nuvalkiotą „poetinį“ išsireikimą — „ženkle“, reiktų

pasakyti, jog ir P. V. Raulinaičio mintys yra klausimų ir abejonių „ženkle“. Jis rašo:

„Ar negalėtų pavergtųjų tautų atstovai, kartu su jais ir Lietuvos laisvinimo veiksniai kreiptis į Paulių VI, išsiaiškinti padėtį ir prašyti konkrečiais pasiūlymais atsiliepti pavergtųjų ir persekiojamųjų asmenų, tautų ir valstybių klausimais. Nenorime abejoti, kad šis moralinis autoritetas liktų šaltas ar abejingas persekiojamiesiems, pavergtiesiems, naikinamiesiems, kad nesiryžtų prisidėti prie jų kančios gyvenimo palengvinimo“.

Toliau autorius nurodo, jog veiksniai turėtų „pagalbos prašymo žygį į Paulių VI labai apgalvotai ir atsargiai, neatfideliuojant pradėti“.

Popiežius Paulius VI yra bažnyčios atjaunintojo Jono XXIII įpėdinis, betesias „dialogą“ su komunistiniais valdovais. Vatikanė suvažiavusiems vyskupams ir kardinolams nebuvo leista pasisakyti prieš komunistinį terorą.

Jonui XXIII viešpataujant buvo pradėta naikinti Lietuvos pasiuntinybė prie Vatikano. Ne-

(Nukelta į 7 psl.)

Dėl tautų padėties sovietijoje

(Atkelta iš 5-to psl.)

raštinėje įsigalėjo rusų kalba. Tiesa, ukrainiečiai turi dar savo spaudą, žymi ukrainiečių gyventojų dalis gyvena Sibire, kolchozuose ar „peranklėjimo stovyklose“.

Belorusijoje jų gimtoji kalba užsilikusi tik kolchozuose. Turi savo spaudą, bet jų sostinėje Minske belorusų kalba laikraščio nenusipirksi... Iš spaudos pardavėjų atsakymas trumpas: — nepardavinėjame, niekas neperka. Galite gauti redakcijoje...

Zinoma, kas čia suminėta, tai tik apgraibomis. Šis darbas reikalingas rimtesnių studijų su atitinkamais šaltiniais, kad netikėtus įtikintų, ko siekia Kremlius ne nuo šių dienų, bet pradedant nuo Maskovijos įsikūrimo. Nenuostabu, nes pati Maskva pastatyta ant kitų tautų kaulų, kaip ir Petrogradas.

Gerą darbą atliko T. Remeikis su savo studija apie tautų padėtį Sovietijoje. Bus visais pažūriais naudinga, jei tos studijos bus tęsiamos toliau iš pačių pagrindų.

Rusų kolonializmas senesnis už buvusį anglų. Tik nebuvo taip pastebėtas, kaip anglų. Anglai savo kolonijas kūrė už vandenų, tai jos labiau išgarsėjo. Rusai gi ėjo sausuma, tik savo sienas toliau nukeldami ir todėl mažai kam tas metėsi į akis.

Kniazių, gūsudarių, carų ir imperatorių pramintais keliais dabar eina kariusėdami Kremliaus varovai.

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MARCH 2, 1968

Nutautėjimas eina ir šiaurės Amerikoje. Bet čia gi kitų tautų žmonės naujai įsikūrę neturi savo žemės po kojomis. Apsigyvena ne viename žemės plote ir vien bendromis imigrantų pastangomis sukurtoje valstybėje.

Rusija iš seno virškina kitas tautas, kurios nuo neatmenamų amžių gyveno savo žemės plote, turi savo praeitį, o kitos turėjo savas valstybes, savo turtinę kultūrą, savo istoriją. Dabar visa tai palenkama viešpatuojančiai tautai — rusams, nepaisant kitų tautų praeties.

Ir toks Kremlius užsimojimas neturi nieko bendro nei su demokratijos teorija, nei su socializmu ar komunistu.

Ir negali ką nors bendro turėti.

Sovietų Sąjunga nėra demokratijos šalis, o šalis valstybinio kapitalizmo.

Stalino duktė Svetlana nutautinimo darbo tipingas produktas. Jos tėvas ir motina osietinai. Abudu būvę pravoslavai. Svetlana pasisakė, kad pravoslavaiškai krikštijosi, bet nutylėjo motinos tautinę kilnę. Rašo apie rusų literatūrą, bet nieko neužsimena apie kaukazičių spaudą.

Iš gauto už savo raštus honoraro gausiai apdovanojo kai kurias rusų labdarybės draugas, vieną rusų dienraštį ir nieko savims tautiečiams. Bent jau būtų susipratusi sušelpiti gyvus užsilikusius Krymo totorius, kurių keletas šimtų gyvena Atlanto pakrantėse.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Licensed by VNESHPOSYLTORG

Pati žinomiausia ir patikimiausia firma Amerikoje, turinti daugelio metų patyrimą siunčiant

DOVANAS - SIUNTINIUS Į LIETUVĄ ir kitas USSR dalis Gavėjas nieko nemoka. Tūkstančiai klientų patenkinti. Garantuota skubus ir tikslus pristatymas. Visi siuntiniai apdrausti. Visuose mūsų skyriuose yra gausus aukštos rūšies prekių pasirinkimas prieinamomis kainomis.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Affiliated with PODAROGIFTS, INC.

priima užsakymus BUTAMS giminėms gyvenantiems Lietuvoje ir Sovietų Sąjungoje, o taip pat Sovietų gamybos visokioms prekėms, jų tarpe — automobiliai, motociklai, televizijų aparatai, radio transistoriniai, magnetofonai (tape recorder), kuriuos galima užsakyti per mūsų firmą.

Informacijų ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausioje įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.

Cosmos Parcels Express Corporation

45 West 45th Street, New York, N. Y. 10036

Tel.: 212 — 245-7905

SKYRIAI:

• NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue	AL 4-5456
• NEW YORK, N. Y. 10011 — 108 West 14th St.	CH 3-3005
• BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue	EV 4-4952
• BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue	DI 5-8808
• BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue	LI 2-1767
• SOUTH BOSTON 27, Mass. — 327 West Broadway	AN 8-0068
• BUFFALO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue	TL 6-2674
• CHICAGO, ILL. 60622 — 2222 W. Chicago Avenue	BR 8-6966
• CHICAGO, ILL. 60608 — 3212 So. Halsted Street	WA 5-2737
• CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road	TO 1-1068
• GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W.	GL 8-2256
• HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau	365-5255
• HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Ave. Tel. 233-8030, 246-0215	
• IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave.	ES 2-4685
• YOUNGSTOWN, Ohio, 44503 — 309 W. Federal Street	RI 3-0440
• LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd.	AN 1-2994
• LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street	FO 3-8569
• NEWARK 3, N. J. — 428 Springfield Avenue	BI 3-1797
• NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Avenue	LO 2-1446
• PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street	274-8400
• PASSAIC, N. J. — 176 Market Street	GR 2-6387
• PHILADELPHIA, Pa. 19122 — 1214 N. 5th St.	PO 3-4818
• PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street	HU 1-2750
• SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street	FI 6-1571
• WATERBURY, Conn. — 905 Bank Street	PL 6-6766
• WORCESTER, Mass. — 169 Millbury Street	SW 8-2868

SPAUDA PAVARČIUS IR PASKAIČIUS

(Atkelta iš 6-to psl.)

paisydamis tuometinių katalikų spaudoje buvusių balsų, jog į popiežių reikia kreiptis "apgaltai ir atsargiai", tūkstančiai lietuvių rengė protesto mitingus, rašė protesto laiškus, siuntė telegramas į Vatikaną. Tai šiek tiek pagelbėjo — Lietuvos pasiuntinybė ten tebėra.

Žvelgiant į senesnę istoriją — yra Kražių skerdynės. Nukentėje lietuvių popiežiaus užtariamo nesulaukė. Buvo ir toliau raginami melstis už carą, nes "kiekviena valdžia iš Dievo".

Vatikano vartai neprasisvėrė lietuviams partizanams, pro geležinę uždangą į laisvę atkeliauvusiems.

Reikia manyti, jog labai "apgaltai ir atsargiai" buvo atlikti žygiai "Los Angeles Lietuvių Katalikų Organizacijų Komiteto šv. Kazimiero Parapijos Lietuviškosios Teisės Apsaugoti", bet ar Vatikanas padėjo tas teises apsaugoti?

Ar susilaukia Chicagos lietuvių katalikai paramos iš "bažnyčios kunigaikščių" kovoję dėl kapinių lietuviškumo?

Paminėti lietuviškųjų reikalų nepaisymo nuotykiams neturi būti pagunda nusiminti ir rankas nuleisti. Tad ir P. V. Raulinaičio mintys, išspausdintos katalikiškame žurnale, raginančios nors ir atsargiai, bet Vatikaną Lietuvos laisvės reikalui "bombarduoti", ypač turėtų būti priimtoms įvairių lietuvių katalikiškųjų veiksmų — federacijų, vienybių ar kitokiais vardais besivadinančių.

Sventraštyje yra patarimas — "Belskite, bus atidaryta".

Nusiminimas, kad niekas nevadovauja

Kanadoje lietuvių katalikų leidžiamas savaitraštis "Tėviškės Žiburiai" sausio 18 vedamąjį (Niekas nevadovauja) paskyrė liūdnei lietuvių išeivių katalikų padėčiai: veiklai niekas nevadovauja. Straipsnis patiko Brooklyno pranciškonų leidžiamam "Darbininkui" ir tas perspausdino kai kurias pastraipas.

"Tėviškės Žiburių" straipsnyje pabrėžiama, jog kai kurios Amerikoje gyvenančios tautos turi savo dvasinę hierarchiją, kuri savo autoritetu dengia tautines savybes. Lietuviai tokios atramos neturi: nėra vadovybės ir nebandoma sudaryti autoritetas dabar galimose sąlygose.

Išvardijama visa eilė negeorvių, pvz., šeštadienišioms mokykloms reikia vadovėlio ir programos, reikalingas bažnyčios istorijos vadovėlis, bet niekas neparuošia. Reikalinga reforma bažnytinių giesmių srityje — niekas nesirūpina.

"Tokioje būklėje, kurioje niekas nevadovauja, belieka tentintis paminklų statymu". — taip dėsto "Tėviškės Žiburių" vedamajame Pr. G. (Gi spaudos skaitytojams žinoma, jog Pr. G. raidėmis pasirašo pats "Tėviškės Žiburių" redaktorius,

kunigas, daktaras Pr. Gaidamavičius).

Toks "T. Ž." vedamasis paremia "Naujienose" ir kitoje spaudoje buvusius straipsnius prieš vyskupo V. Brizgio statomus Vašingtone ir Romoje "paminklus lietuvių tautai", kuriuos jis mūrija savo gero vardo palaišymui, nesirūpindamas lietuviškos išlaikymo reikalais.

Į "Laiškų Lietuviams" pasiūlymą atsiliepiant

Tai buvo pernai. Rašiau, jog Aušra Barzdukaitė jėzuitų leidžiamame žurnale klausė patarimo, kaip tai suprasti, jog katalikiškoji filmų cenzūra pasmerkė "Blow-up" filmą, o lietuvių jėzuitų laikraštis "Laiškai Lietuviams" tą filmą labai palankiai vertino?

Mano straipsnelis buvo pavadinamas — "Katalikų cenzūros ir jėzuitų nuomonės susikirtimas". Pažymėta buvo, jog paklausėjai duotas atsakymas yra neaiškus, dviprasmiškas. Išvada: tokiu atsakymu jėzuitai nuvertino cenzorius, aukščiau stato žmogaus savijautą ir kelia reikalą persvarstyti bažnyčioje duotą priesaiką.

Gaila, bet "Naujienų" dienraštyje, 67. XI. 25, buvo klaida: — žodis "priesaika" spaudoje pavirto į "priedą". Gal toji klaida ir davė progos "L. L." redaktoriui pasiūlyti dar kartą man pasiskaityti "L. L." išvadas apie pasmerkto filmo žiūrėjimą.

Iki šiol buvo žinoma, jei katalikų cenzūra filmą pasmerkė, jau nebegali būti išimčių bei svarstymų — žiūrėti ar nežiūrėti. Katalikų filmų cenzūra, angliškai vadinama "National Catholic Office for Motion Picture" trumpai aiškiai nusprendžia — ar tinka filmas katalikui žiūrėti, ar yra pasmerkiamas.

Jėzuitų laikraščio redaktoriui Aušrai Barzdukaitėi duotame atsakyme cenzūros nusmerktojus (condemned) filmus rūšiuoja: girdi, esą ir vertingų filmų, kurie patenka į pasmerkųjų kategoriją, dėl vienos kitos nuogumo scenos. "Lengvai paveikiantiems ir tokie filmai gali būti netinkami. Subrendusiems, t. y. sugebančiams nepasimesti, bet žiūrėti filmo esmę, tokie filmai gali būti vertingi", — šitaip aiškina "L. L." redaktorius.

Jo mintyse žiūrėjimas aiškus dviprasmiškumas, susikirtimas su cenzūros praktika, nes katalikiškoji cenzūra neskirsto žmones į "lengvai paveikiamus", neskirsto į "subrendusius, t. y. sugebančius nepasimesti", bet filmą pasmerkus neleidžiama katalikams jį žiūrėti. Gi "L. L." redaktorius palieka žmogui laisvę apsispręsti, apsisvarstyti, ar jis yra "lengvai paveikiamas", ar jis yra "sugebąs nepasimesti".

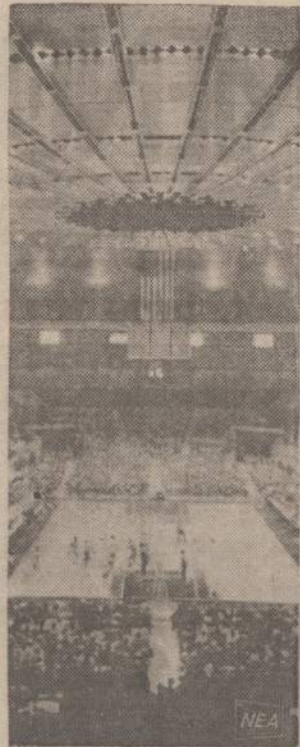
Minima paklausėja rašė: "Man gal ir norėtųsi pažiūrėti tą "condemned" filmą, bet kartą į metus bažnyčioje prisiekus ir blogus filmus neiti, lyg galvoda-

vau, kad NCOMP (katalikų filmų cenzūra — L. B.) geriau žino, kas moralu, o kas ne ir reikia jų sugestijomis vadovautis. "L. L." gi filmą užgiriant, pasidaro truputį neaišku, kuo reikia vadovautis".

Apie priesaiką jėzuitų "L. L." redaktorius taip aiškina: "O kaip jei esi davęs priesaiką? Žiūrint kokią ir kaip. Sprendžiant ar eiti (uždrausto filmo žiūrėti — L. B.) visiems, bet ypač prisiekusiems, reikėtų ir savęs paklausti: Ar asmeninė nauda iš to ėjimo atsvertų tą faktą, kad aš tą filmą "remiu" eidamas?"

Taigi, liekame prie išvados, jog tokiais aiškinimais nuvertinta katalikų filmų cenzūra, statoma žmogaus savijautą aukščiau cenzūros nutarimų, leidžiama apsisvarstyti ar uždraustą filmą žiūrėti ar nežiūrėti ir patariama peržiūrėti bažnyčioje duotąją priesaiką.

♦ Sausio mėnesį Amerikoje pragyvenimo kainos pakilo vėl 0.3%. Pabrango ši kartą ir maisto produktai. Toliau auga medicinos kainos.

New Yorko Madison Square Gardens pafalpose žaidžiamas krepšinis. Dešimtys tūkstančių seka žaidimą ir gėrisi gražiai įrengtomis lubomis ir šviesomis. Šviesu paskirstymas yra paskiškias. Tvirtinama, kad šviesos tinkamai nutiekia ne vien žaidėjus, bet ir publiką.

GAIDOS MUZIKAMS IR DAINININKAMS

"NAUJIENOSE" GALIMA GAUTI ŠIAS LIETUVIŠKŲ DAINŲ GAIDAS PIANUI:

1. Rinkinytis lietuviškų liaudies dainelių ir šokių, 16 psl. Rinkinyje yra šios dainos ir gaidos:

1. Tegu giria šlamčias,
Ožia, tra-ta-ta	8. Aguonėlės
2. Suktinis I	9. Vakār vakarėll
3. Suktinis II	10. Augin tėvas
4. Kokietka	11. Meilės valsas
5. Padispanas	12. Siuntė mane motinėle
6. Vengerka	13. Čigonai
7. Klumpakojis	14. Pelėda
	15. Norių miego

Šis gaidų rinkinys kainuoja tik \$1.00.

2. Salomėjos Čerienės DAINOS LIETUVAI, 18 psl. Šiame rinkinyje yra:

1. Lietuvos laukai	4. Rauda
2. Kada girdžiu aš dainą	5. O tėvyne manoji
3. Klajonė	6. Sių metų malda

Šis rinkinys kainuoja \$2.00.

3. Stasio Šimkaus DAINOS, piano vienam balsui, 8 psl.

1. Plaukia sau laivelis	3. Kur bakūžė samanota
2. Pamylijau vakar	4. Ant marių krantelio

Šis rinkinys kainuoja \$1.00.

Šiuos gaidų ir dainų rinkinius galima gauti NAUJIENOSE. Jei atsiųsime čekį arba Money Orderį už gaidas ir pridėsite 25 centus persiuntimo išlaidoms, tai pasiūsimė jas paštu. Čekius prašome išrašyti NAUJIENOMS ir pasiūsti tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 So. HALSTED ST., CHICAGO 8, ILLINOIS

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILIJONUS dolerių savo apdraustiems nariams.

SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvybės apdraudą ir ligoje pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS nieiško peino, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.

SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$10,000.00.

SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą - Endowment Insurance, kad jaunuolis gautų pinigų aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.

SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą: už \$1,000.00 apdraudos tik \$3.00 mokesčio metams.

SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asmenims, rekomenduojama lietuviškų KLUBŲ ir draugijų nariams. Už \$1,000.00 akcidentalės apdraudos mokesčiai \$2.00 į metus.

SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijų. Kreipkitės į kuopos veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausit spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10007

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

LUDWIG MIES VAN DER ROHE ARCHITEKTŪROS PARODA

Architektas Ludwig van der Rohe
(Klišė Art Institute)

Tarpe balandžio ir birželio 30 d. Chicagos Meno institute vyks pilna apžvalginė garsiojo architekto Ludwig Mies van der Rohe architektūros nuotraukų bei planų paroda. Mies van der Rohe yra vienas iš garsiųjų 20-to šimtmečio architektų. Jis, Le Corbusier (šveicaras) ir Frank Lloyd Wright transformavo

moderniąją architektūrą visame pasaulyje. Jis dabar yra 81 metų amžiaus, bet kūrybingas ir aktualus architektūros meno pasaulyje. Mies van der Rohe pastatė daug dangoraižių ir apartamentinių pastatų. Jis gyvena Chicagoje. Iš Vokietijos į Chicago atvyko 1938 metais ir čia visą laiką tebedirba. Jis sukūrė Chicagos architektūros naują tradiciją, pakeisdamas 19-to šimtmečio statybos tradicijas.

Mies van der Rohe statyboje vartoja plieną ir cementą. Chicagos gyventojams bus įdomu pamatyti šio architektūros meistro kūrybą.

Paroda vyks Morton salėje, kur dabar vyksta Whistlerio paroda. Kai kurios nuotraukos bus kambario didumo, — namų modeliai ir jų detalės. Bus piešinių, baldų, vidaus įrengimų pavyzdžių, žodžiu, visa, kas atitinka moderniai architektūrai.

— Neturėdamas techniško tobulumo, menininkas negali atsiekti nei optinio, nei dvasinio tikslo.

Dail. Jonas Tričys savo studijoje, kurio darbu paroda šiandien atidaroma Balzeko muziejuje.

ŠIANDIEN ATIDAROMA JONO TRIČIO DARBŲ PARODA

St. Balzeko Lietuvių kullūros muziejaus galerijoje, 4012 Archer Ave., ši vakarą, kovo 2 d. nuo 5 iki 7 val. atidaroma dail. Jono Tričio tapybos bei grafikos darbų paroda. Tričys pirmą kartą rengia Balzeko muziejuje savo parodą.

Dail. J. Tričys dirba daugiausia grafikos srityje kaip medžio graviruotojas - klisografas, bet dirba ir tapyboje. Iliustruoja spaudos darbus.

Paroda tęsis iki kovo 21 d. Įėjimas nemokamas.

(Daugiau meno žinių 4-am psl.)

18 metų nuo pirmosios tremtinių dailės parodos

1950 m. rugpjūčio 14 iki spalio 1 d. Chicagos Istorijos muziejuje Lincoln Parke buvo surengta pirmoji lietuvių dailininkų tremtinių dailės darbų paroda, kurioje dalyvavo šie dailininkai: P. Augius, J. Bakis, Alf. Dargis, Ad. Galdikas, Č. Janušas, K. V. Jonynas, J. Janušis, V. Kasiulis, Vyt. Kašuba, Aleks. Kašubienė, P. Kaupas, P. Kiaulėnas, N. Kovas, Ad. Krauskas, Eug. Kulvietis, Aleks. Marčiulionis, J. Mulokas, Br. Murinas, M. Paškevičius, E. Paškevičienė, H. Paukštienė, T. Petraitis, V. Petravičius, Z. Plechavičienė, Vac. Ratas, A. Tamošaitis, Adolfas Vaičaitis, Ad. Valeška, T. Valius, Ad. Varnas, L. Vilimas, V. Vizgirda, J. T. Zikaras, K. Žoromskis.

Garbės komitete buvo: St. Lozoraitis, Povilas Žadeikis, Dr. K. Grinius, Dr. P. Daužvardis, A. Shallna ir kt. Vel. adv. A. Olio iniciatyva buvo surengta paroda. Parodos katalogo įvade apibūdinta lietuvių tremtinių padėtis. Daug sveikinimų iš aukštųjų valdžios pareigūnų.

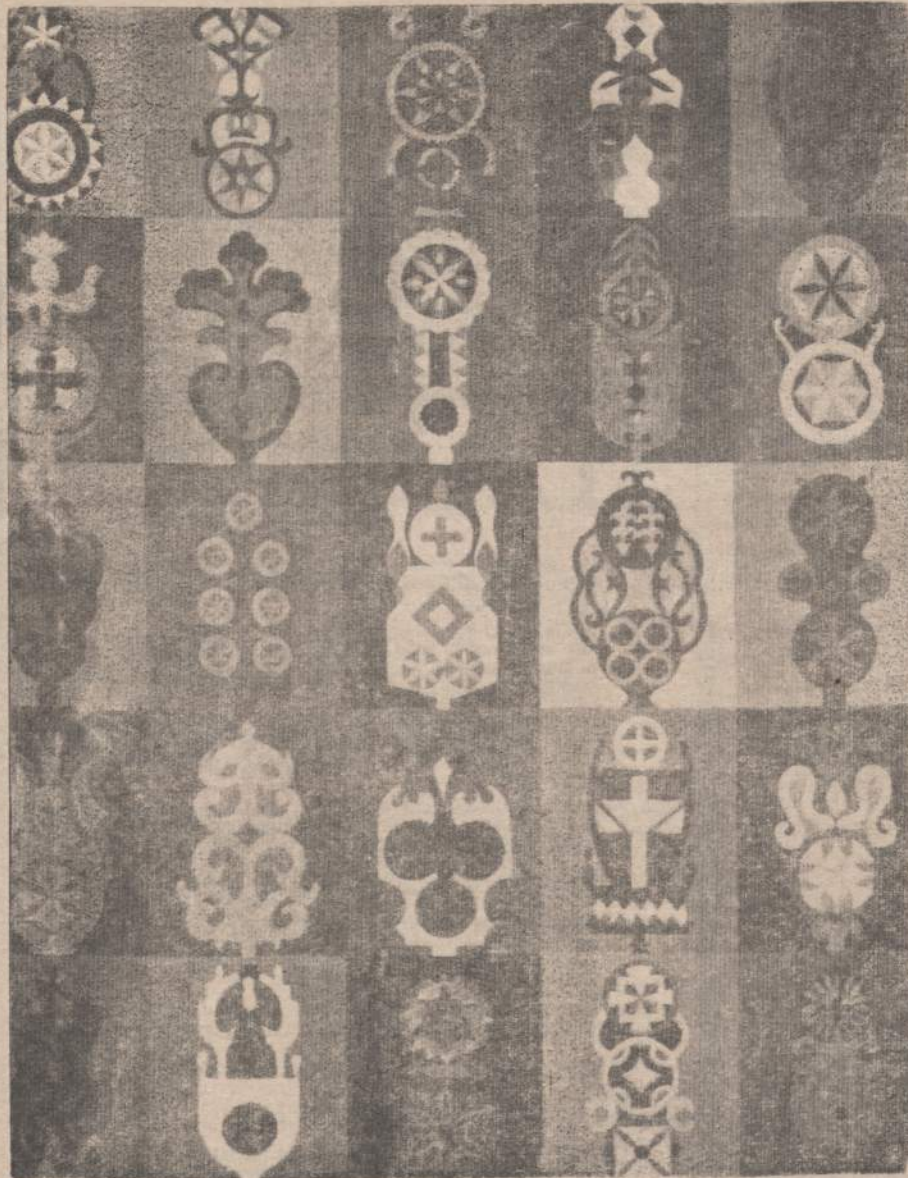
Parodoje tada buvo gerų kūrinių, buvo ir šiaip sau, — kokius kas tuo metu turėjo. Vietos dailininkai toje parodoje nedalyvavo. Dalyvavo 34 tremtiniai dailininkai su apie šimtą darbų. Dabar šioje šalyje mes turime per šimtą dailininkų, kurie rengia savo arba dažnai pasirodo vienoj ar kitoj grupinėj dailės parodoj.

— Dail. Antano Petrikonio darbų paroda Detroite įvyks kovo mėn. 17 d.

— Dail. Lapės iš New Yorko dailės darbų paroda bus Čiurlionio galerijoje Chicagoje kovo mėnesį.

— Antroji gera meno forma, tai pagrindinė praeities gyvenimo forma, kurios modernistai nemėgsta.

— NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, MARCH 2, 1968

JANINA MANKUTE-MARKS

Lietuviškos prieverpstės, tapyba